

Jeszu Ha-Nozri. Żydowski reformator religijny

Autor tekstu: **Roman Zaroff**

Historyczna analiza życia i działalności Jeszu Ha-Nozri, czyli Jezusa z Nazaret, przedstawia ogromne trudności ze względu na bardzo niską wartość historyczną posiadanych źródeł, to znaczy Nowego Testamentu. Niemniej nawet najbardziej mało wiarygodne źródła mogą być użyte do analizy opisywanego okresu i być przydatnymi w rekonstrukcji przeszłości. Zdawać musimy sobie jedynie sprawę z ograniczeń jakie są tu na nas nałożone.

Próba przedstawienia Jeszu Ha-Nozri jako twórcy nowej religii miała na celu odjudaizowanie chrześcijaństwa. Ogromna, wręcz dominująca rola chrześcijańskiej gminy jerozolimskiej (Akty Apostolskie, 6:7) była pomniejszana od samych początków istnienia gminy rzymskiej. Intensyfikacja tego procesu nasiliła się kiedy po zburzeniu Jerozolimy w roku 70 n.e. gminy chrześcijańskie znajdujące się w Rzymie zaczęły odgrywać wiodącą rolę. Miało to przede wszystkim charakter natury politycznej, bowiem biskupom Rzymu chodziło po prostu o dominację w nowej sekcje.

Współcześni Jeszu, zarówno chrześcijanie jak nie-chrześcijanie, postrzegali nową religię jako jeden z wielu odłamów Judaizmu. Nie da się przecież ukryć, że wcześni chrześcijanie celebrowali Szabas (List do Kolosjan, 2:16) i trwało to do czasów Konstantyna Wielkiego w początkach IV wieku n.e. Ówczesny Judaizm miał wiele przeróżnych odłamów i dopiero w roku 90 chrześcijaństwo oficjalnie przestało być uważane przez żydowskich teologów za jego odłam. Główną tego przyczyną była zapewne obawa Żydów przed rozplynięciem się w nie-żydowskiej populacji Cesarstwa Rzymskiego.

Podstawą naszych badań będzie Nowy Testament, a zwłaszcza Ewangelia Marka, która jako najstarsza, może być traktowana jako najrzetelniejsze źródło. Dwie najstarsze wersje Nowego Testamentu pochodzące z połowy IV wieku n.e. to Codex Vaticanum przechowywany w archiwach Watykanu i Codex Sinaiticus znajdujący się w British Museum. W obu wersjach Ewangelia Marka kończy się na wersetach 16.8. Trzeba tu przypomnieć, że domniemane wezwanie apostołów do misji wśród nie-Żydów znajduje się właśnie w nie istniejących wersetach od 9 do 20. Jest więc oczywiste, że te dodatkowe wersety zostały dopisane w okresie późniejszym właśnie w celu odjudaizowania chrześcijańskiego odłamu Judaizmu. Fabrykacji tej dokonano niewątpliwie w Rzymie, ale trudno sprecyzować kiedy.

Po odjęciu tych końcowych fragmentów w ewangeliach nie znajdujemy w nich żadnych wskazówek jakoby zamierzeniami Jeszu było coś więcej niż radykalna wewnętrzna reforma judaizmu. Większość czynów, nauk i wypowiedzi przypisywanych Jeszu z Nazaret potwierdzają powyższe stwierdzenie.

Znany wszystkim fakt wypędzenia kupców ze świątyni jest bardzo znamieny (Marek, 11:15). Jakoś nikt nie zwraca uwagi na ewidentny fakt, że Jeszu wygonił handlarzy z SYNAGOGI czyli żydowskiej świątyni. Oznacza to, że uważał on synagogę za miejsce święte, dedykowane Jahwe, gdzie nie powinien odbywać się handel. Czyn ten wykraczał poza zrozumienie mu ówczesnych, jako że handel przy świątyniach był rzeczą normalną i powszechnie praktykowana na Bliskim Wschodzie. Jeszu z Nazaret zwykł również nauczać w sobotę, czyli Szabas, w synagogach (Mateusz, 9:35; Łukasz, 4:15; Marek, 1:21 & 1:35 & 6:2). Nasuwa to oczywisty wniosek, że adresatami byli Żydzi a on sam widział siebie w kontekście judaizmu. Jak podaje Nowy Testament (Akty Apostolskie, 3:1) po egzekucji Jeszu, apostołowie Piotr i Jan wygłaszali kazania w świątyni jerozolimskiej, która była przecież najważniejszą żydowską synagogą. W jednym z prorocत्व Jeszu mówi o Królestwie Niebieskim, gdzie obok Boga zasiada 12 apostołów i dokonuje się sąd nad 12 plemionami Izraela. O nie-Żydach ani słowa (Łukasz 22:30). Warto też zwrócić uwagę, że w znanym fragmencie opisującym kuszenie Jeszu recytuje on żydowską Torę (Mateusz, 4:1-10) co nie pozostawia wątpliwości jakiej religii był wyznawcą. Ostatnia wieczerza, jedno z lepiej znanych wydarzeń z życia Jeszu, była celebracją żydowskiego święta Paschy upamiętniającego wyjście Izraelitów z Egiptu pod przywództwem Mojżesza (Mateusz, 19:28; Marek, 14:16).

Jeszu, jak inni Żydzi, wliczając w to Apostołów i Jana Chrzcziciela, był obrzezany (Łukasz, 1:59 & 2:21). On sam uważał ten zabieg za rzecz normalną (Jan 7:22). Z drugiej jednak strony wydaje się, że nie przykładał do tego aż tak wielkiej wagi jak inni jego ortodoksyjni

rodacy. Liberalny stosunek Jeszu do tego rytuału potwierdza konflikt opisany w Nowym Testamencie, zaistniały na tym tle już po jego egzekucji wewnątrz młodej sekty chrześcijańskiej. Apostoł Piotr był przeciwko rytuałowi (Akty Apostolskie, 14:6), natomiast niektórzy uczniowie krytykowali Piotra za chrzczenie nieobrzezanych, czyli nie-Żydów (Akty Apostolskie, 11:2). Paweł, autor listów apostoelskich był zwolennikiem tego rytuału, jako że dokonał go na Tymoteuszu (Akty Apostolskie, 16:3).

Jeszu wierzył w apokaliptyczny Koniec Świata i nadejście Królestwa Bożego za życia jemu współczesnej generacji (Mateusz, 4:17 & 10:23; Łukasz, 9:27; Marek, 9:1 & 13:30). Podobny apokaliptyczny mesjanizm i jego głosiciele istnieli w Judaizmie przed i po Jeszu z Nazaret i w żadnym przypadku nie było to nowatorskie. Przyczyniło to jedynie problemów jego wyznawcom po jego egzekucji. Kiedy, wbrew temu co prorokował Jeszu, świat się nie skończył, twórcy chrześcijaństwa sporo się napocili, żeby wykręcić kota ogonem i wmówić wiernym, że chodziło tu o bliżej nieokreśloną przyszłość.

Warto także nadmienić, że u Marka Jeszu nigdy nie podawał się za „syna bożego” a za „syna człowieczego”. Jest to o tyle istotne, że wśród wielu ludów antycznych a do dzisiaj wśród małych społeczeństw plemiennych, mianem „ludzi” określano jedynie własne plemię lub naród a dla innych są inne określenia. Na przykład starożytni Grecy nazywali barbarzyńcami wszystkich nie-Greków niezależnie od ich poziomu cywilizacyjnego. W tym kontekście zwrot „syn człowieczy” ma jedynie odniesienie do społeczności żydowskiej i nie posiada charakteru uniwersalnego.

Wreszcie wjazd Jeszu na ośle do Jerozlimy (Jan 12:13-15) może być w pełni zrozumiany tylko w realiach żydowskich. W prorocत्वach żydowskich Starego Testamentu wjechać wierzchem do Jerozolimy miał król Izraela. Tak więc wjazd na ośle nie był manifestacją pokory a wprost przeciwnie. Wjechać wierzchem do Jerozolimy nie ważył się nawet jeden z rzymskich jej zdobywców, nie chcąc dokonać prowokacji w tak niestabilnej jak Palestyna prowincji. Za twórcę nowej religii może być uznany Paweł, autor Listów Apostolskich, najstarszych dokumentów chrześcijańskich (ok. 50 n.e.; Marek zaś ok. 65 n.e.). Paweł nie był apostołem jak się powszechnie uważa i nawet nie znał Jeszu osobiście. Sam zresztą to stwierdził (List do Galatów, 1:16). Paweł był zwolennikiem misji wśród nie-Żydów i jego działalność taki właśnie miała charakter. Jednocześnie sam, jako pobożny Żyd, przestrzegał religijnych praw żydowskich (Akty Apostolskie 1:26), których nie uważał za kolidujące z chrześcijaństwem.

Reasumując, jest oczywistym, że Jeszu był reformatorem judaizmu i daleki był od próby stworzenia nowej religii dla nie-Żydów. W swoich działaniach i misji dążył do liberalizacji skostniałego i ortodoksyjnego judaizmu. Tak też postrzegali go jemu współcześni. Kościół chrześcijański posługiwał się przez wieki manipulacją i selektywnym cytowaniem Nowego Testamentu w swoich naukach i podczas kazań. Jednocześnie żerując na ignorancji wiernych i ich nieznamości Nowego Testamentu stworzył iluzję uniwersalnej misji Jeszu z Nazaret. Trzeba na zakończenie dodać, że powyższy artykuł daleki jest od pełnej analizy działalności i intencji Jeszu z Nazaret. Dlatego gorąco zachęcam wszystkich czytelników do krytycznego i analitycznego czytania Nowego Testamentu oraz naukowych publikacji zajmujących się tą tematyką.

*

„Horyzont”, Numer 6, Brisbane, grudzień 1998

Zobacz także te strony:

[Jezus nie założył nowej religii](#)

[Jezus posłany tylko do Żydów](#)

Roman Zaroff

Doktor historii, mediewista. W latach 1999-2001 wykładał historię w University of Queensland (Australia), obecnie związany jest z School of Historical and Religious Studies w Monash University. Redagował pierwszy internetowy magazyn racjonalistów, sceptyków i ateistów - HORYZONT, istniejący w latach 1997-2001. Od wielu lat mieszka w Australii.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 20-03-2005 Ostatnia zmiana: 16-08-2006)

Oryginał. (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,4025>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz
Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl